In beweging

Tekst
Mehlika Schopen

Foto's
Stan Keulen

‘Soms kun je na je overlijden nog ontzettend veel betekenen voor een ander.’

Specialist ouderengeneeskunde Kim van Kan over weefseldonatie

Bij Sevagram draait zorg niet alleen om goed leven, maar ook om aandacht voor wat iemand belangrijk vindt. Tot het allerlaatste moment. Vanuit onze Planetree-visie kijken we naar de mens als geheel. Naar wensen, waarden en wat iemand betekenis geeft in het leven én rondom het levenseinde. Weefseldonatie hoort daar volgens specialist ouderengeneeskunde Kim van Kan ook bij. “Ook de laatste wens van iemand verdient aandacht en respect,” zegt zij. “Voor sommige mensen is het een geruststellende gedachte dat zij na hun overlijden nog iets kunnen betekenen voor een ander.”





In haar derde opleidingsjaar werkte Kim samen met Jules Houwers en Anneke Jonkman (beide specialist ouderengeneeskunde) en Marceline Miseré (directiesecretaris) aan het opstellen van het protocol weefseldonatie binnen Sevagram. “Met weefseldonatie kun je het leven van meerdere mensen positief beïnvloeden.”

Waarom spreekt dit onderwerp jou zo aan?
“Wat mij vooral raakt, is dat er vaak nog zoveel mogelijk is. Veel mensen denken bij donatie meteen aan orgaandonatie, maar weefseldonatie is minstens zo bijzonder én vaak ook op hogere leeftijd nog mogelijk. Bij oudere mensen gaat het dan vooral om oogweefsel en huiddonatie. Dat zijn heel concrete manieren waarop je iets kunt nalaten.”

Toch praten mensen er niet vaak over…
“Nee, en dat is eigenlijk jammer. Het zou goed zijn als mensen al eens met elkaar praten over hun wensen rond het levenseinde, ook als ze nog gewoon thuis wonen en gezond zijn. Wat zou je willen na je overlijden? Sta je open voor orgaan- of weefseldonatie? Dat hoeft helemaal geen zwaar of beladen gesprek te zijn. Vaak ontstaat zo’n onderwerp vanzelf tijdens een wandeling, aan de keukentafel of op een rustig moment samen. Door er vooraf over te praten, weten naasten beter wat iemand belangrijk vindt. Dat geeft duidelijkheid en kan veel onzekerheid wegnemen op het moment dat het er echt toe doet.”

Waarom is dat gesprek zo belangrijk?
“Door op tijd met elkaar te praten over wensen rond het levenseinde, geef je naasten duidelijkheid. Op een emotioneel moment hoeven zij dan niet meer te twijfelen of te gissen naar wat iemand gewild zou hebben. Dat kan veel rust geven. Bovendien past de keuze voor weefseldonatie voor veel mensen bij hoe zij in het leven staan: zorgen voor anderen en iets voor een ander willen betekenen. Voor sommigen houdt dat niet op bij het leven zelf, zij willen ook na hun overlijden nog van waarde zijn voor anderen”

Is weefseldonatie iets waar we binnen de ouderenzorg vaker bij stil mogen staan?
“Absoluut. Juist in de ouderenzorg hebben we veel gesprekken over wensen, kwaliteit van leven en wat belangrijk is voor iemand. Dan hoort dit onderwerp daar eigenlijk ook bij. Niet om mensen ergens toe over te halen, maar om ruimte te geven aan het gesprek. Aan persoonlijke wensen. Aan betekenis.”

Wat zou je mensen willen meegeven?
“Dat het waardevol is om er eens over na te denken en er misschien voorzichtig over te praten met elkaar. Soms zit betekenis in iets kleins. En soms in iets dat blijft, zelfs als iemand er niet meer is.” ●

Wist je dat…

- één weefseldonor meerdere mensen kan helpen?
- weefseldonatie vaak ook op hogere leeftijd nog mogelijk is?
- nabestaanden het vaak als troostend ervaren wanneer zij weten wat iemands wens was?

Meer weten?
Wil je meer weten over weefseldonatie of hoe je dit onderwerp bespreekbaar kunt maken met bewoners en naasten?

Voor medewerkers verschijnt binnenkort op intranet meer informatie, praktische handvatten en veelgestelde vragen. Ook kunnen ze hierover altijd in gesprek gaan met collega’s of leidinggevenden.

Want aandacht voor wat iemand belangrijk vindt, stopt niet bij het leven alleen.

Donorzorg is ook patiëntenzorg

Bij Zuyderland Medisch Centrum is aandacht voor orgaan- en weefseldonatie een vanzelfsprekend onderdeel van de zorg rond het levenseinde. Vanuit het uitgangspunt ‘donorzorg is patiëntenzorg’ wordt altijd zorgvuldig gekeken of donatie mogelijk is.

Na een overlijden raadpleegt de arts het Donorregister. De daarin vastgelegde wens van de overledene is leidend. Afhankelijk van de registratie – bijvoorbeeld toestemming, geen bezwaar of juist een keuze die aan de nabestaanden wordt overgelaten – voert de arts het gesprek op een passende manier.

Ook wanneer er vragen of twijfels zijn, is er alle ruimte voor een open en respectvol gesprek. Artsen van Zuyderland zijn speciaal getraind om deze gesprekken met veel aandacht, empathie en zorgvuldigheid te voeren. Zo staat niet alleen de medische zorg centraal, maar ook de wens van de overledene en de ondersteuning van de nabestaanden.

Ruud Winkens
Donatiecoördinator en Researchverpleegkundige
Zuyderland Medisch Centrum

Praat er op tijd over: Weefseldonatie is vaak tot op hoge leeftijd mogelijk

Veel mensen denken dat donatie alleen op jonge leeftijd of in het ziekenhuis mogelijk is. Dat klopt niet. Weefseldonatie kan vaak ook op hoge leeftijd en wanneer iemand thuis of in een zorginstelling overlijdt.

“Juist daarom is het belangrijk om er op tijd met elkaar over te praten,” zegt Hans Kling, hoofd Dienst Geestelijke Verzorging bij het MUMC+. “Als mensen hun wensen al eerder hebben besproken, geeft dat nabestaanden houvast op een moment waarop zij al veel verdriet hebben.”

Bij weefseldonatie kunnen onder andere oogweefsel, huid, botweefsel, hartkleppen, kraakbeen en pezen worden gedoneerd. Dit gebeurt altijd met de grootste zorgvuldigheid en respect voor de overledene. Daarna kunnen nabestaanden op een waardige manier afscheid nemen.

Weefseldonatie is geen plicht, maar een persoonlijke keuze. Voor de één is het een waardevolle manier om na het overlijden anderen te helpen. Voor de ander is het belangrijk dat het lichaam zo veel mogelijk intact blijft. Beide keuzes verdienen respect.

Door tijdig met elkaar in gesprek te gaan, weten naasten wat iemand echt wil. Dat maakt het nemen van beslissingen rond het afscheid vaak iets minder zwaar.

Hans Kling
Hoofd Dienst Geestelijke Verzorging MUMC+

